

N:o 34.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 Maj 1879, kl. 8 e. m.

Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om antagande af en författning angående utredning af gäldbunden köpmans bo genom s. k. afveckling medelst administration.

Uti en från Första Kammaren till Lag-Utskottet hänvisad motion, N:o 16, anför Herr *G. H. Stråle*, att, sedan sistlidne riksdag — då Kamrarne afslogo väckt förslag om lagstadgande af s. k. afveckling under administration — händelser timat, hvilka gjort sådan afveckling snart sagdt till en nödvändighet, och att erfarenheten vid de många afvecklingar, hvilka för närvarande påginge, syntes uppenbart ådagalägga, att en dylik behandling af ett gäldbundet bo numera utan våda kunde erhålla äfven ett lagligt berättigande genom dess intagande uti allmänna lagen. Erfarenheten hade äfven ådagalagt det orimliga deruti, att *en enda* fordringsegare, med huru obetydlig fordran som helst, kunde, emot alla de öfrige borgenärernes önskan och bestridande, tvinga en gäldenär till konkurs och derigenom ådraga både gäldenär och fordringsegare större tidsutdrägt och större förluster, och då, såsom nu tyvärr vore fallet, det vanligen vore köpmän och industriidkare, hvilka nödgades underkasta sig den hårda nödvändigheten att öfverlemna sina tillgångar till sina fordringsegare, samt desse affärsmän ofta sysselsatte en mängd personer, hvilka genom ett afbrott uti affärsverksamheten undanrycktes ett förut knappt uppehälle, syntes det motionären som om Riksdagen, äfven från denna synpunkt, borde åt denna angelägenhet egna en förnyad pröfning och ett mer välvilligt tillmötesgående. Motionären föreslår derföre, att Riksdagen ville för sin del besluta en lag, uti hufvudsakligt syfte sådan som innehålles i följande, motionen bifogade förslag:

§ 1.

Vill köpman, som inställt sina betalningar, men om hvilkens försättande i konkurstillstånd yrkande ännu ej blifvit väckt, öfverlemna sitt

Bih. till Riksd. Prot. 1879. 7 Saml. 19 Häft.

bo till *afveckling medelst administration*, och har han fört sådana böcker, som i Kongl. förordningen den 4 Maj 1855 om handelsböcker omförmälas, då må trenne eller flere af hans borgenärer genom kungörelse i allmänna tidningarna kalla samtliga borgenärer att å tionde dagen från kungörelsens införande sammanträda för att öfverlägga och besluta om *afveckling medelst administration*; och skola alle kände borgenärer under rättas om sammanträdet genom särskilda kallelsebref, hvilka böra till dem med posten ofördröjligen afsändas.

§ 2.

Då sådan kungörelse utfärdats, och intill dess beslut i anledning af frågan om *afveckling medelst administration* blifvit fattadt eller, der *afveckling* beslutats, så länge den fortgår, ege borgenär för fordran, som före betalningsinställelsen tillkommit, icke rätt att i annan ordning, än här nedan föreskrifves, söka det gäldenärs egendom till konkurs afträdas skall, eller att samma fordran i laga ordning utsöka.

§ 3.

Vid sammanträdet anmäler hvarje borgenär beloppet af sin fordran, dock att det belopp, hvarför borgenär vid sammanträdet må rösta, i händelse det öfverstiger hvad gäldenärens bok utvisar, skall medelst företeende af ostridigt fordringsbevis styrkas.

Förslag till *afveckling medelst administration* skall såsom antaget anses, derest antingen alla tillstädesvarande borgenärer sig derom förenat, eller ock fyra femtedelar af de vid sammanträdet närvarande borgenärerne bifallit förslaget, och desse borgenärer jemväl representera fyra femtedelar af de ostridiga fordringarne.

§ 4.

Varder beslut om gäldbundna boets *afveckling medelst administration* i behörig ordning fattadt, ege borgenärerne i den ordning, som för val af gode män i konkurs är föreskrifvet, utvälja administratorer, två eller flere, att boet om händer taga och afveckla. Vid samma tillfälle utfärda borgenärerne instruktion och bemyndigande för administratorerne.

Anse administratorerne, efter tagen närmare kännedom om gäldbundna boets ställning, *afveckling* utan konkurs overkställbar, göre hos rätten ansökan om boets försättande i konkurs, men ansvare för boets tillgångar, till dess de af konkursförvaltarna omhändertagas.

§ 5.

Har *afveckling medelst administration* blifvit beslutad och kommit

till stånd, må den under ingen förevändning fortgå längre tid än tolf månader, räknadt från den dag beslut om afveckling fattades.

Då det af motionären sålunda framlagda förslag är, med några betydelselösa undantag, ordagrant lika lydande med det vid sistlidne riksdag inom Första Kammaren af Herr *A. O. Wallenberg* uti motionen N:o 23 framställda, så åberopar Utskottet beträffande Herr Stråles motion det utlåtande, N:o 41, Utskottet vid sistlidne riksdag afgaf öfver Herr Wallenbergs då, under förmälan att dylik afveckling vore upptagen i flere andra länders lagstiftning, framlagda enahanda förslag, hvilket utlåtande var så lydande:

Då motionären till stöd för sitt förslag åberopat flera andra länders lagstiftning, har Utskottet trott sig böra lemna en kortfattad redogörelse för den ställning, lagstiftningen i Europas större kultur- och affärsländer intagit till förevarande fråga.

Den för det egentliga *England* nu gällande konkurslag är *The Bankruptcy Act* af den 9 Augusti 1869 (32 & 33 Vict. c. 71). Denna är tillämplig å så väl köpmän som icke köpmän, men för de aktie- och andra bolag, hvilka falla under 1862 och 1867 års *Companies Acts*, är i ämnet särskildt lagstiftadt genom *The Joint Stock Companies Arrangement Act* af den 10 Augusti 1870 (33 & 34 Vict. c. 104). *The Bankruptcy Act* upptager äfven de förlikningssätt med en på obestånd kommen gäldenär, hvilka kunna förekomma *utom* och *för undvikande af konkurs*. Dessa äro af tvenne slag: *Liquidation by Arrangement* och *Composition with Creditors*. Den förra tillgår sålunda. En gäldenär, som är urståndsatt att fullgöra sina förbindelser, sammankallar sina fordringsägare och framlägger för dem en uppgift å tillgångar och skulder med namn och adresser å sina samtliga kände borgenärer. Vid detta och möjligen följande borgenärssammanträden får ingen borgenär i omröstning deltaga, som icke (genom en *statutory declaration*) intygat, att han eger en i konkurs giltig, till beloppet uppgifven fordran, och den, som uppsåtligen härutinnan lemnar en falsk uppgift, gör sig skyldig till det brott, som i engelsk rätt benämnes *misdeameanour*. För de fordringsbelopp, hvarför borgenär har tillräcklig säkerhet, får han icke rösta. Vid ofvan nämnda sammanträde kunna de tillstädeskomne borgenärerne genom en *special resolution* — bifallen af mer än hälften af de personligen eller genom ombud närvarande och i omröstningen deltagande, derest de bifallande derjemte rösta för minst $\frac{3}{4}$ af hela det representerade fordringsbeloppet, hvarvid dock de fordrings-

egare, hvilkas fordringar icke öfverstiga 10 £ icke tagas i beräkning vid bestämmande af erforderlig majoritet efter hufvudtal, men väl hvad angår majoritet efter fordringsbelopp — besluta, att gäldenärens affärer skola utredas genom *liquidation by arrangement* och icke *in bankruptcy*. Har sådant beslut fattats, tillsättes af borgenärerne på ett följande, högst en veckas tid derefter hållet möte, bland eller utom fordringsegarnes krets, en syssloman (*trustee*) med eller utan ett vid hans sida staldt uppsigtsråd, utsedt till ett antal af högst fem personer bland de närvarande borgenärerne eller deras fullmäktige, samt bestämmes den säkerhet, den tillsatte sysslomannen bör ställa. Borgenärernes beslut samt den af gäldenären lemnade förteckning å tillgångar och skulder öfverlemnas härefter jemte uppgift å namnen på den utsedde sysslomannen, äfven som på uppsigtsrådets ledamöter, derest ett sådant blifvit tillsatt, till konkursdomstolens registrator, hvilken, efter pröfning, att allt lagligen tillgått, inregistrerar beslutet samt ofvan nämnda förteckning; och räknas efter sålunda skedd inregistrering liqidationens början från dagen för sysslomannens tillsättning. Efter denna dag får icke heller någon kreditor för utfäende af sin fordran använda någon exekutiv åtgärd mot gäldenärens person eller egendom, dock eger kreditor, som har panträtt i viss gäldenärens egendom, fortfarande rätt att ur densamma göra sig betäckt för sin fordran. Sysslomannen har vid den honom anförtrodda förvaltning samma rättigheter och skyldigheter som en syssloman i konkurs, och gäldenärens tillgångar utdelas i samma ordning, som vid konkurs. Borgenärerne samt uppsigtsrådet kunna beträffande utredningen och förvaltningen lemna sysslomannen närmare anvisningar. Genom en special resolution ega borgenärerne att bestämma liqidationens slut, lemna gäldenären frikallelse från gälden och sysslomannen ansvarsbefrielse. Borgenärernes beslut om gäldenärens frikallelse öfverlemnas till ofvan omförmälde registrator, som till gäldenärens framtida säkerhet häröfver meddelar bevis. Om under liqidationens lopp domstolen, efter der förd bevisning, finner, att liqidationen, till följd af lagliga svårigheter, eller emedan någon syssloman ej finnes, eller af annan orsak, icke kan fortgå utan orättvisa mot eller otillbörlig tidsutdrägt för borgenärerne eller gäldenären, eger domstolen att försätta gäldenären i konkurs. — *Composition with Creditors* tillgår på hufvudsakligen samma sätt som *Liquidation by arrangement*. Gäldenären sammankallar sina fordringsegare, och desse kunna ingå på en uppgörelse om gäldens betalning genom en *extraordinary resolution*, hvarmed förstås ett beslut, fattadt efter samma föreskrifter, som ofvan äro beträffande liqidation angifna, men derjemte på ett nytt borgenärsmöte, som icke får hållas förr än å sjunde och icke senare

än å fjortonde dagen derefter, af då närvarande borgenärer bekräftadt med absolut majoritet så till hufvudtal som fordringsbelopp. Beslutet får äfven här först genom försiggången registrering giltighet, och den skedda uppgörelsen är bindande för alla de borgenärer, hvilkas namn och adresser jemte egande fordringsbelopp äro upptagna på den förteckning, gäldenären äfven nu skall aflemna, men får icke leda till förfång i den rätt, andra fordringsegare kunna hafva. Domstol eger dels efter framställning af någon i saken intresserad sätta uppgörelsen ur kraft och dels, i fall den finner uppgörelsen icke kunna utan orättvisa eller otillbörligt uppskof fortfara, försätta gäldenären i konkurs. *Joint Stock Companies* med eller utan begränsad ansvarighet kunna icke försättas i konkurs, utan, när de äro urståndsatta att uppfylla sina förbindelser eller när *Court of Chancery* finner det rättvist (»just and equitable»), att så må ske, skola bolagets affärer af särskildt utsedda likvidatorer utredas medelst det förfarande, som benämnes »winding up», hvilket på svenska blifvit återgifvet med *afveckling*, och när helst ett bolag, som faller under *The Joint Stock Companies Act*, befinner sig i likvidation, kan domstol, på framställning af en likvidator eller borgenär, inkalla en borgenärsförsamling för att fatta beslut om en uppgörelse. Om de tillstädeskomne borgenärerne med majoritet af öfver hälften efter hufvudtalet och minst tre fjerdedelar efter sitt fordringsbelopp biträda uppgörelsen, och domstolen gillar den samma, är den för alla borgenärer och aktieinnehafvare bindande.

Enligt den i *Nord-Amerikas Förenta Stater* gällande konkursrätt förekommer icke någon tvångsförlikning i och för upphäfvande eller afböjande af konkurs, men väl kan tillämpning af konkursförfarandet undvikas genom ett utom rätta fattadt beslut (»of superseding the bankrupt proceedings by arrangement»). Borgenärerne i en konkurs kunna nemligen, vid det första konkurssammanträdet eller ett särskildt härtill utsatt möte, med en majoritet af minst $\frac{3}{4}$ efter fordringsbeloppet besluta, att i konkursförfarandets ställe skall, under domstolens skydd, träda en förvaltning uteslutande af borgenärerne sjelfve, och gäldenärens bo omhändertagas, i stället för af en konkurssyssloman (*assignee*) af en utaf dem vald förtroendeman (*trustee*), under ledning af ett uppsigtsråd. Efter hörande af gäldenären och de borgenärer, som sådant åstunda, eger domstolen, om beslutet är lagligen fattadt och finnes för borgenärerne i allmänhet (»the general body») fördelaktigt, bekräfta det samma; i annat fall fortsättes konkursförfarandet. I förra fallet afhåller sig domstolen från hvarje inverkan på massans förvaltning och fördelning.

Då de förarbeten började, hvilka ledde till antagande af en för hela *Tyska riket* gemensam konkursordning, förefunnos så väl på grund af den praxis, som utbildat sig under tillämpningen af »das gemeine Recht» som på grund af partikularlagstiftningar i Tysklands olika delar flere slags rättsförfaranden (Moratorial-, Akkord-, Ausgleichsverfahren, gerichtliche Nachlass- eller Erlass-, Borg- eller Stundungsverhandlungen), hvilka kunna sägas vara mer eller mindre analoga med och i hufvudsakligen samma syfte införda, som nu ifrågasatta administration. Det tyska handelsståndet önskade ock stadganden i sådan riktning och hade å den fjerde tyska handelsdagen (1868) antagit en härå syftande resolution. Uti det förslag, som, utarbetadt genom preussiske justitieministerns försorg, år 1873 af rikskansleren meddelades förbundsregeringarne, fans äfven, vid sidan af konkursförfarandet (*Gemeinschuldverfahren*), upptaget ett »*Vergleichsverfahren zur Abwendung des Gemeinschuldverfahrens*». Enligt detta skulle en gäldenär, hvilken utan eget förvållande blifvit urståndsatt att fullgöra sina betalningar, kunna, innan konkursförfarande beträffande hans egendom öppnats, för att afvända detta hos domstol begära öppnande af Vergleichsverfahren. Sådan ansökan skulle vara åtföljd af en, så vidt möjligt vore, fullständig förteckning på tillgångar och skulder, upptagande de kände borgenärernes namn, stånd och boningsort, äfvensom de särskilda fordringarnes belopp och anledning med angifvande af fordringsbevisen, en framställning af de orsaker, hvilka hade vållat obeståndet, med uppgift å tillgängliga bevismedel i detta hänseende, samt förklaring af minst $\frac{3}{4}$, så efter personantalet som fordringsbeloppen räknadt, af de borgenärer, hvilkas rätt af förlikningen berördes, att de till ett sådant förfarande lemnade sitt bifall. Sedan domstolen, helst bland de uti dessa förklaringar förordade personer, utsett två eller tre förtroendemän att iakttaga alla fordringsegares rätt, gäldenären med biträde af desse upprättat ett fullständigt uppgörelseförslag, och förtroendemännen afgifvit yttrande öfver, huruvida gäldenärens böcker vore öfversigtligt och riktigt förda, om den af honom aflemnade uppgift på tillgångar och skulder öfverensstämde med hans räkenskapsböcker, huru, i fall af konkurs, förhållandet mellan delnings- och skuldsummorna ansåges komma att blifva, och om skäl funnes till att antaga, det gäldenären vore utan skuld till sitt obestånd, så skulle domstolen efter pröfning, huruvida föreskrifterna vore fullgjorda — i annat fall skulle gäldenären genast förklaras i konkurstillstånd — utan appell besluta öppnande af Vergleichsverfahren och inom en tid af högst fyra veckor medelst offentlig kungörelse och kallelsebreffs jemte uppgörelseförslagets afsändande till hvar och en i gäldenärens förteckning upptagen fordringsegare,

hvars rätt berördes af uppgörelsen, sammankalla fordringssegarne, hvar efter, och tills förfarandet förklarades skola upphöra, gäldenären icke kunde i konkurs försättas eller de borgenärer, hvilka icke egde förmånsrätt, få exekutiva åtgärder verkställda. Efter det å ofvan nämnda sammanträde förtroendemännen yttrat sig öfver ställningen samt gäldenären aflagt uppteckningsed, samt ed, att han efter bästa vetande riktigt uppgifvit orsakerna till sitt obestånd, skulle, derest icke uppskof beslutades, fordringssegarne rösta öfver förslaget, till hvars antagande skulle erfordras, att det af alla tillstädeskomne borgenärer bifölles. Om dock minst $\frac{3}{4}$ af borgenärerne, efter så personantal som fordringsbelopp räknadt, bifölle det samma, egde gäldenären rätt att fordra ny tid utsatt för företagande af ny omröstning, dervid dock skulle erfordras enstämmighet. Berättigade att i sådan omröstning deltaga skulle de personer vara, som af gäldenären i hans uppteckning eller ett tillägg dertill voro upptagna, efter sina der uppgifna fordringsbelopp, så vida de icke toge i anspråk förmånsrätt. Innehafvare af vaxlar eller andra indossabla papper och de, som trädt in i ursprunglige fordringsegares rätt, måste, om gäldenären icke erkände dem som sina borgenärer, framlägga sina fordrings- eller åtkomstbevis, och domstolen skulle utan appell afgöra öfver deras rösträtt. En af borgenärerne enhälligt antagen förlikning skulle af domstolen utan appell fastställas, såvida lagens föreskrifter vore iakttagna eller en brist härutinnan blifvit afhulpen, och skulle härigenom blifva för och mot alla i gäldenärens förteckning eller tillägg dertill upptagne, icke med förmånsrätt i all eller viss egendom försedde borgenärer — de mån de hafva deltagit i uppgörelsen eller ej — så väl som mot gäldenären förbindande. — Sedan emellertid det regeringarne delgifna förslaget till konkursordning öfverlemnats till granskning af en utaf jurister och köpmän sammansatt kommission, blef det sålunda föreslagna Vergleichsverfahren uteslutet ur det konkursordningsförslag, som, ytterligare granskadt af Bundesrath, förelades tyska riksdagen under sessionen 1874—1875, och förekommer icke heller i den till efterrättelse kungjorda allmänna konkursordningen.

I *Österrike* försvann uppgörelseförfarandet med den nya konkursordningen (1868); och i motiven härför säges, att »det i nyare tid för köpmansståndet skapade öfverenskommelseförfarandet undvek visserligen de beklagliga vidlyftigheter, som vidlådde det gällande konkursförfarandet, och förde med hast till ett slut», men att »de sista årens erfarenhet ovederläggligen bevisat, att denna »afvecklingens» raska gång blott allt för ofta vunnits på den goda rättens bekostnad och följaktligen köpts alldeles för dyrt.»

Den *franska* lagen om fallisementer och bankrutter den 28 Maj 1838, som endast gäller *köpmän*, har äfvenledes uteslutit hvarje rättsligt förfarande i och för användande af konkurs. —

Af denna redogörelse framgår, att hvarken i Tyska riket, Frankrike eller Österrike något rättsinstitut förekommer, som skulle motsvara den ifrågasatta »afvecklingen»; och då vidare det ofvan omnämnda nordamerikanska förfarandet endast kan inträda *under pågående konkurs*, är det egentligen endast till England, man med något skäl kan hänvisa, då man i främmande lagstiftning söker stöd för att nu i vårt land införa lagstadgad »afveckling under administration».

Men härvid ligger den anmärkning nära, att hvarken våra affärsförhållanden äro jemförliga med Englands eller rättsliga åtgärder i allmänhet här i landet förenade med de dryga kostnader och, i många fall vidlyftigheter, som der göra så önskvärdt att undvika deras anlitande.

Mot hela anordningen möta derjemte, enligt Utskottets tanke, ur principiell synpunkt stora betänkligheter. Hvarje lagstiftning i förevarande afseende måste — derest den skall hafva något ändamål — leda till ett genom andras beslut för enskilda fordringsegare stadgad hinder att medelst anlitande af vanliga exekutiva åtgärder göra sin rätt gällande och till ett mot dem öfvadt rättsligt tvång att deltaga uti en af andra beslutad »afveckling», eller med ett ord: det är här fråga om ett slags rättsligt förfarande, som, utan att heta konkurs och utan att i förhållande till gäldenären så verka, dock, hvad fordringsegarne beträffar, skulle medföra alla följder af en konkurs. I alla händelser borde väl denna »afveckling» med alla sina i en mängd rättsförhållanden så ingripande följder icke kunna inträda förr, än efter domstols pröfning af och bekräftelse å borgenärernes beslut. Men härför erfordras ett rättsligt fastställande af fordringarne och fordringsegarnes å dem grundade rösträtt, hvilket åter till följd af den omgång och tidsutdrägt, deraf skulle förorsakas, komme att i hög grad förminska värdet af hela förfarandet.

Tvångsackordet har visserligen åberopats såsom exempel på, att den ena fordringsegarens rätt gjorts beroende af de andras beslut, men härvid har förbisetts, att i fråga om antagande af ackord förefinnas flera garantier och den domstolens medverkan, hvilka det föreslagna administrationsförfarandet skulle komma att sakna. Så sker pröfning af ackordsanbud icke förr än efter inställeledagen, hvadan ock rättens ombudsman kan vara förpligtad att dervid tillhandahålla »skriftlig förteckning å alla röstberättigade borgenärer jemte det belopp af deras

fordringar, som vid ackordet i betraktande komma må; så får den, hvars anmälda fordran är bestridd, visserligen i omröstningen öfver ackordsanbudet deltaga, men, om hans röst kan på utgången inverka, dömes först öfver jäfvet och bestämmes sedan definitivt utgången af omröstningen, och så är det vidare i fråga om ackord rätten, som, ändå att ackord ej bestridt är, under lagbundna förutsättningar och former pröfvar det erbjudna ackordet.

Hvad det föreliggande förslagens detaljer beträffar, så torde den till tio dagar från kungörelsens införande i allmänna tidningarne bestämda inställelsetid för beslut om administration icke i vårt land kunna anses så tillräckligt tilltagen, att ingen borgenär derigenom kan beröfvas sin obestridliga rätt att under vanliga omständigheter hinna att sig vid sammanträdet infinna. Visserligen skulle, såsom Utskottet, då denna fråga sistlidne riksdag förelåg, erinrade, vid större fallissementer, som väcka mera allmänt uppseende, borgenärerne, derigenom uppmärksamgjorde på saken, komma i tillfälle att vid det utlysta sammanträdet temligen allmänt bevaka sin rätt; men vid mindre sådana skulle möjligen ett fåtal af borgenärerne efter samråd med gäldenären kunna åstadkomma ett moratorium på ett år, som för öfrige borgenärer kunde vara ofördelaktigt och för den allmänna krediten skadligt; och i allmänhet synes, då ett hufvudvilkor för att en »afveckling» skall kunna med fördel åvägabringas, är, att densamma kan komma till stånd, utan all för lång tidsutdrägt, mot en sådan »afvecklings» lagstadgande den härvid erforderliga kallelsetidens längd utgöra ett väsentligt hinder.

Vidare skulle, derest anmärkningar gjordes mot någon eller några fordringar, hvarpå borgenär vid sammanträdet ville grunda sin talan, stora svårigheter möta att bestämma, huru förfaras skulle för att få en sådan anmärkning pröfvad. Lika litet som fullt vitsord i detta hänseende kan tillerkännas gäldenärens böcker, lika olämpligt vore att åt öfrige borgenärer uppdraga en sådan pröfningsrätt, och att hänskjuta tvisten till domstols bedömande, kan, till följd af den tidsförlust, detta skulle förorsaka, icke ifrågasättas. Med rättvisa torde ej heller vara förenligt att, såsom enligt förslaget skulle blifva förhållandet, äfven de borgenärer, som för sin fordran egde panträtt, skulle kanske genom oprioriterade borgenärens beslut blifva under möjligen ända till ett års tid förhindrade att ur panten utfå sin fordran.

Då till det redan anförda kommer, att Utskottet, lika litet nu som tillföre, finner lagstiftningens mellankomst uti förevarande hänseende vara af något trängande behof påkallad, enär erfarenheten visat, att, der skäligen anledningar till utredning af ett gäldbundet bo utan konkurs förefunnits, en sådan utredning, kanske i de flesta fall, kunnat

på den enskilda öfverenskommelsens väg åstadkommas, får Utskottet vördsamt hemställa, att motionen icke måtte af Riksdagen bifallas.

Till de sålunda af Utskottet år 1878 framställda anmärkningar skulle kunna läggas mångfaldiga andra, hvilka dock, såsom icke grundade på förhållanden, de der nödvändigt ligga i sjelfva begreppet af en »afveckling medelst administration», mera träffa förevarande förslag än sjelfva det ifrågasatta rättsinstitutet såsom sådant, och af hvilka flera finnas anförda uti Justitieombudsmannens till innevarande riksmöte afgifna embetsberättelse.

Det är emellertid lärorikt att se, hurusom i England — enligt hvad Utskottet ofvan visat, det enda större kulturland, der afveckling under administration finnes äfven för enskilda personer lagstadgad — för närvarande en mycket stark rörelse pågår för att genom införande af strängare kontroller på alla håll hejda de bedrägerier, hvartill de hittills sedan 1869 gällande liquidations- och compositionsförfarandena gifvit anledning.

År 1876 tillkallade Lordkanslern för att afgifva yttrande öfver verkningarne af gällande konkurslagar en komité af fem personer: en domare vid en »county court» (som är konkursdomstol), en af »the controllers in bankruptcy», en »registrar», en embetsman i förbindelse med county courts; och en af Londons »sollicitors» (advokater), hvilka alla till följd af sina särskilda ställningar hade mångsidig erfarenhet i tillämpningen af lagarne i ämnet. Denna komité förklarade, bland annat »sig känna, hurusom i vissa fall det vore vanliga händelsen att fullmakter att vid sammanträde föra talan innehades af personer, hvilka, såsom det syntes, representerade oberoende borgenärens intressen, men hvilka i verkligheten vore betalade eller legde af gäldenären eller kandidaten för trustee-platsen, och att, så fort tillgångar förefunnos att gälda dryga omkostnader, mycken värfning uppstode för erhållande af fullmakter. Enligt hvad som sades köptes och såldes ofta fullmakter, då sådana behöfdes för att erhålla erforderlig majoritet för någon resolution. Det inträffade, icke händelsevis, utan så ofta ått det nästan bildade regel, att en, att döma af det skådespel, förhandlingarne erbjöde, i dylika saker fullkomligt oerfaren person genom erhållna fullmakter sattes i stånd att invotera sig sjelf som trustee, att bestämma beloppet af sitt eget arfvode, att utse uppsigtsrådet, att besluta om gäldande af sina omkostnader och att slutligen, i fall af liquidation, förklara gäldenären fri för sina borgenärens kraf».

Vidare fästade uti sin embetsberättelse för år 1877 »the Controller in Bankruptcy» uppmärksamhet å saken och lemnade till förhållandenas belysande en mängd sifferuppgifter, utvisande, bland annat, att under det de egentliga konkurserna minskats, användning af liquidationförfarandet tilltagit i den grad, att, då under år 1870 antalet konkurser utgjort 1,351 samt *liquidations* tillsammans 3,651, hvaraf *by arrangement* 2,035 och *by composition* (= ackord utom konkurs) 1,616, år 1877 konkursernas antal nedgått till 967, men antalet *liquidations* uppgått till 8,566, hvaraf *by arrangement* 5,239 och *by composition* 3,327, samt att år 1878 *liquidations* uppgått ända till 10,332 — till hvilket förhållande orsaken, på anförda grunder, icke kunde anses ligga i förändrade affärskonjunkturer, utan måste sökas i den enorma lätthet, hvarmed en gäldenär på detta sätt kunde blifva af med sina skulder — och att, då år 1877 i runda summor de förbindelser, hvilka anmäldes i konkurs eller liquidation *by arrangement* uppgått till 20 millioner £, men motsvarande uppgifna tillgångar endast utgjort omkring 6 millioner £, samt häraf 25 procent, enligt kontrollörens beräkning, måste afskrifvas såsom öfveruppskattning och 30 procent vore för lågt beräknadt i utredningskostnader, de verkliga tillgångarne till utdelning sålunda blefvo mindre än 3 millioner på 20 millioner, det vill säga, enär beräkning för dylika förluster måste ingå i vederbörande affärsmäns kalkylerade priser och sålunda af konsumenterna betalas, på desse lades en skatt af närmare 18 millioner £ årligen, hvilket måste öka lefnadskostnaderna och derföre produktionskostnaderna, samt alltså bilda en ny orsak till allt jemt stegrade priser.

Sedan ytterligare 23 de förnämsta bankirer och 23 af de ledande handelshusen i Londons city till premierministern inlemnadt ett memorial, i hvilket särskildt betonades de förderfliga gynsamma tillfällen för åstadkommande af privata uppgörelser och undvikande af domstolens kontroll samt den derigenom gifna uppmuntran å en sorglös och bedräglig affärsverksamhet, gällande konkurslagstiftning medförde, fann sig regeringen, som redan år 1876 framlagt en bill i ämnet, hvilken dock icke under sessionen hunnit fullständigt behandlas, böra å nyo upptaga frågan, och å dess vägnar framlade, med stöd af ofvan omnämnda tre officiella handlingar, lordkansleren den 19 sistlidne Februari i Öfverhuset »*A Bill intituled An Act to consolidate and amend the Law of Bankruptcy, and for other purposes relating thereto.*» I det anförande, Lordkansleren härvid höll, erinrade han, hurusom konkurslagstiftningen i England vacklat af och an mellan tvenne skiljaktiga principer, den ena innebärande, att hela förvaltningen af gäldbundet bo borde lemnas till borgenärerne och desse ensamme sättas till domare öfver det sätt, på hvilket boet skulle tillgodogöras, den andra,

att hela förvaltningen borde tagas ur borgenärerues händer och lemnas till domstolar och embetsmän. Den första principen hade varit gällande till 1832, hvilket år, när den förra ordningen funnits otillfredsställande i sina verkningar, en häftig ansats tagits i motsatt riktning, och från nämnda tid till 1860 hade nästan allting, som rörde gäldbundet bos utredning, försiggått genom domstolar och embetsmän. 1860 hade emellertid en mycket stark fordran framträdt att så mycket som möjligt blifva af med domstolarnes kontroll, och i sådan riktning hade 1861 och 1869 års Acter gått. Domstolens inflytande hade förminskats i synnerligen hög grad, och förvaltningen af gäldbundet bo öfverlemnats till borgenärerne i en utsträckning såsom aldrig förr. Följderna hade emellertid blifvit, hvad de egentliga konkurserna anginge, att under de åtta år, som följt närmast efter antagandet af 1869 års Act, af 7,126 konkurser endast 1,843 någonsin afslutats med någon utdelning — resten hade hållits öppna till fördel för vederbörande trustee, som begagnat sig af de influtna medlen så länge några penningar funnos kvar — och, hvad beträffade uppgörelsesätten utom konkurs, att t. ex. under 1877 75 procent af de 3,327 compositions, som under året egt rum, hade lemnat mindre än 25 procent i ackord, samt ett mycket stort antal 5 à 10 procent. Då, fortfor Lordkansleren, gäldenären kunde bestämma hvilken plats och hvilken tid som helst för borgenärerens sammankomst, så — han vore ledsen att nödgas säga det — lade han sig i allmänhet vinn om att bestämma en tid och plats, som icke vore de mest lämpliga för hans borgenärer att möta honom. Sällan komme ock vid borgenärsmöten för besluts fattande om uppgörelse utom konkurs de störste kreditorerne till städes. Följden vore, att gäldenären, med tillhjälp af fullmakter från vänskapsfulla, mutade, ofta med full säkerhet försedde och stundom äfven fingerade borgenärer, kunde blifva fri från sina skulder på snart sagdt hvilka vilkor, han faun för godt.

I den framlagda billen föreslås nu till afhjelpande af de sålunda omförmälda olägenheterna hufvudsakligen följande förändrade anordningar. När gäldenären sjelf eller en eller flere borgenärer till vederbörande domstol på grund af någon eller några angifna lagliga konkursanledningar (*acts of bankruptcy*) ingifvit ansökan om konkurs (*bankruptcy petition*), skall domstolen efter pröfning sätta gäldenärens egendom i taka händer samt utfärda en *provisional order*, mot hvilken gäldenären, derest han är köpman, viss tid efter delgifning kan inlägga gensaga, då domstolen, i fall anledning dertill förekommer, kan återkalla *provisional order*; eger sådant återkallande ej rum, skall gäldenären inom viss tid ingifva förteckning å sina borgenärer med särskild uppgift å dem,

som innehafva säkerhet, hvarpå domstolen inom tre dagar efter the provinsial order eller, om anhållan skett om dess återkallande, inom tre dagar efter afslående af dylik begäran, sammankallar, medelst kungörelse sju dagar förut i officiella tidningen och särskild underrättelse till hvarje i förteckningen upptagen borgenär, ett allmänt borgenärsmöte (*first general meeting*). Å mötet får rösträtt endast utöfvas för styrkt fordran, hvarför innehafvaren antingen icke eger särskild säkerhet eller, om han eger sådan, afsäger sig densamma, och pröfningen härom tillhör vederbörande *registrar*, som vid sammanträdet förer ordet. I regeln kunna borgenärerne tillstädeskomma och rösta vare sig personligen eller genom befullmäktigade, men domstolen kan, i hvarje fall den finner för godt, föreskrifva, att omröstningen skall ske personligen. Nu omförmälda första borgenärsmöte har att taga i öfvervägande gäldenärens uppförande och hvilka åtgärder skola med anledning deraf vidtagas, och kan medelst *ordinary resolution* — bifallen af en majoritet i fordringsbelopp af närvarande borgenärer — besluta, *antingen* att gäldenären omedelbarligen skall försättas i konkurs, *eller* att genom det uppsigtsråd (*committee of inspection*), borgenärerne ega vid tillfället välja, vidare undersökningar skola ega rum om hans uppförande, för hvilket ändamål sammanträdet då ajourneras, *eller* ock att hans affärer skola afvecklas på grund af skriftlig öfverenskommelse (*be wound up under a deed of arrangement*). *)

Beslutes, vare sig omedelbart eller efter omförmälda undersökning, att deed of arrangement skall ifrågakomma, inställes konkursförfarandet af vederbörlig domstol på den tid, som finnes nödvändig för åstadkommande af ett dylikt deed. Finner emellertid domstolen sannolikhet ej förefinnas, att ett deed of arrangement skall kunna åvägbringas, samt att det icke skulle vara med borgenärernes bästa för enligt att hålla ett andra allmänt borgenärsmöte, eger domstolen att omedelbarligen försätta gäldenären i konkurs (medelst *an absolute order for bankruptcy*).

Deed of arrangement skall bifallas medelst egenhändiga underskrifter under hufvudhandlingen eller annan handling, innefattande vilkoren för uppgörelsen, af en majoritet i antal, representerande minst tre fjerdedelar i fordringsbelopp af borgenärerne — dervid borgenärer för 10 £ eller derunder väl räknas i majoritet i fordringsbelopp, men icke i majoritet i antal — och, om ett uppsigtsråd är tillsatt, derjemte af en majoritet af detta. Såsom borgenär härvid anses hvar och en, som skulle kunna såsom sådan uppträda i konkurs, men icke för det belopp, hvar-

*) Deed är i engelskt lagspråk en teknisk term, utmärkande en på pergament eller papper affattad, af utställaren undertecknad, med hans sigill försedd och af honom aflemnad skriftlig handling.

för han har säkerhet. För att vara förbindande, skall deed på inom viss tid framställd begäran af domstolen fastställas.

Deed of arrangement, som innefattar ackord och icke tillkommit till följd af en resolution på ett borgenärsmöte efter gjord konkursansökan, får icke lemna mindre än 25 procent. Innan sådant deed ännu blifvit fastställt, kan domstolen, på begäran af gäldenären, trustee, inspectors eller borgenärer af visst antal och representerande visst fordringsbelopp, sammankalla ett möte af borgenäerna, hvilka då kunna tillsätta en eller flere personer för att undersöka gäldenärens affärer, och skall domstolen, om borgenäerna på detta eller ett följande möte genom majoritet i antal och mer än $\frac{1}{4}$ i fordringsbelopp af samtliga borgenäerna härom anhålla, förklara deed ogiltigt, och, om borgenäerna genom ordinary resolution sådant besluta, lemna vare sig en provisionel eller absolute order for bankruptcy, utan att annan konkursanledning behöfver visas, enär för sådant fall gäldenärens bifall till deed anses såsom från hans sida ingifven konkursansökan.

Om, vare sig före eller efter stadfästelsen, domstolen finner något svek vara begånget vid erhållande af deed, eller att det erhållits genom trug eller lättsinnigt (*vexatiously or frivolously*) eller för vinnande af uppskof, eller att gäldenären är skyldig till bedrägeri eller tillräknelig vårdslöshet i fråga om den föreslagna uppgörelsen, eller att han med afseende å deed of arrangement begått en misdemeanour, har domstolen, på anhållan af borgenär eller annan intresserad person, att förklara deed ogiltigt, i hvad det lemna gäldenären någon fördel. *The trustee under a deed* är i regeln förpligtad ställa säkerhet för de medel, han har om händer, han skall lemna redogörelse till *the Controller in Bankruptcy*; hans räkenskaper skola undergå granskning, och efter förloppet af ett år skall han lemna ifrån sig alla under händer hafvaude penningemedel, om ej domstolen finner, att längre tid bör honom lemnas för utredningen. För pligtförgätenhet kan trustee när som helst af domstolen eller uppsigtsrådet eller af borgenäerna, för ändamålet sammankallade, genom special resolution, afsättas.

Billen har passerat Öfverhuset och hvilat för närvarande på Underhusets bord.

Då man sålunda i England står i begrepp att genom allt strängare kontroller inskränka de derstädes hittills gällande liquidations- och compositionsförfarandena på ett sätt, som i mycket närmar de samma till vårt konkursförfarande, synes sådant icke mana till att nu hos oss lagstadga »afveckling under administration». En af utomordentliga förhållanden betingad nödvändighet att nu i lagen införa sådan »afveck-

ling» är visserligen af motionären åberopad, men i Utskottets tanke icke visad; och hemställer Utskottet derföre,
att förevarande motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 3 Maj 1879.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. GEGERFELT.

Reservation:

af Herr *Samzelius*: "I afseende å utredningen af gäldbundet bo hafva vid olika tider hos flere folk 2:ne olika förfaringssätt blifvit iakttagna, hvartdera förenadt med vissa fördelar och vissa olägenheter. Det ena af dessa förfaringssätt vill jag för korthet skull benämna det *affärsmessiga*, det andra det *embetsmannamessiga*. Det förra medför den fördelen att borgenärerne och deras förtroendemän, hvilka verkställa utredningen, kunna, utan att vara strängt bundne af lagliga formaliteter, med temligen fria händer utföra uppdraget och derigenom ernå det högsta resultat, så vida nemligen borgenärernes val faller på dem som med en stor affärsskicklighet förena en sträng redbarhet. Olägenheterna äro åter, att, om dessa egenskaper hos de valda saknas, det obegränsade förtroendet kan missbrukas, helst kontrollerna i allmänhet äro för svaga för att kunna förekomma något sådant. Vid den embetsmannamessiga utredningen, der allt måste verkställas efter bestämde regler, kan deremot vanligen icke någon affärsskicklighet utvecklas, formerna hindra stundom ett fullt lämpligt anordnande af utredningen, och denna utfaller derföre ofta mindre fördelaktigt än vid den affärsmessiga utredningen. Fördelarne af att boet utredes embetsmannamessigt äro dock, att stora missbruk genom de strängare kontrollerna förebyggas och att ett hjälpligt resultat af utredningen i de flesta fall uppstår, om ock man icke kan förneka att åtskilliga bon, som blifvit utredda på detta sätt, så reducerats, att föga eller intet till borgenärernes förnöjande återstått. Ett vacklande emellan dessa

tvenne olika förfaringssätt har i lagstiftningarne uppenbarat sig, allt efter som fördelarne och olägenheterna af det ena eller andra syntes öfvervägande. För närvarande tyckes dock den embetsmannamessiga utredningen, hvaraf den för tyska riket utfärdade nya konkursordning af 10 Februari 1877 jemväl bär pregel, hafva vunnit företräde.

För min del har jag hyst den åsigten, att utredningen af gäldbunden affärsmans bo, för så vidt dermed icke afses att bestämma om borgenärs stridiga anspråk på betalnings- eller förmånsrätt, som är en ren domstolsangelägenhet, till sin natur är en affärsverksamhet, hvilken borde handhafvas på samma sätt, som affärer i allmänhet. Jag har ock ansett, att deråt skulle gifvas de enklaste former, till undvikande af tidsutdrägt och kostnader. Sådant har jag trott lämpligast kunna vinnas genom administration, så vida icke särskilda förhållanden föranledde till gäldenärens försättande i konkurs. För denna min uppfattning har jag ansett mig ega stöd, dels i den erfarenhet, som för några år sedan vanns, angående utredningen genom administration af en bekant bankirs affärer här i hufvudstaden, dels af de summariska uppgifter, som förelågo, rörande det långt utsträckta användandet i England af detta utredningssätt, hvaraf jag drog den slutsats, att man åtminstone der lemnade ett bestämdt företräde åt administrationsutredningen. Detta motsäges väl icke heller bestämdt af de uppgifter, som Lag-Utskottet från en engelsk tidning "The Times" hemtat och här såsom faktiska upplysningar meddelat; men om jag också icke kan undgå att anmärka det ovanliga deri, att en tidningsartikel, som möjligen kan vara motsagd af andra pressorgan, lägges till grund för ett utskottsbetänkande, är jag dock, med kännedom om den ställning nämnda tidning intager, villig antaga trovärdigheten af tidningens uppgifter om lordkanslerens yttranden och förslag. Den mörka skilddring, som deri förekommer angående missbruk vid administrationer, åtföljes dock icke af någon jemförelse med missbruken vid konkursutredningar, och dessa torde så väl i England som här i landet icke vara så få. Förkastelsemeden öfver administrationerna synes icke heller vara så bestämd, då förslag icke blifvit väckt om deras afskaffande, utan allenast om deras inskränkande. Den förbättrade lagstiftningen angående administrationsutredning, som torde blifva följden af det i England framlagda lagförslaget, kan måhända framdeles läggas till grund vid utarbetningen hos oss af ett förslag till lag i ämnet. Då emellertid någon tid torde böra förflyta för att vinna erfarenhet af de verkningar, den nya lagstiftningen i England — derest den varder antagen — må medföra, och den närvarande tidpunkten, då så allvarliga anmärkningar blifvit rigtade mot administrationsförfarandet i

England, synts mig mindre lämplig för detsammas införande i den svenska lagstiftningen, har jag, utan att frånträda de vänliga tänkesätt för saken, som jag vid åtskilliga tillfällen förut uttalat och hvilka äfven af Första Kammaren delats, för närvarande ansett mig icke kunna i någon form yrka bifall till motionen, utan låter för min del vid Utskottets öfverflödigt vidlyftiga utlåtande bero."

Herrar *Lindgren, Sjöbring* och *Smedberg* hafva begärt få här an-tecknad att de, till följd af undfången ledighet från riksdagsgörömlen, icke deltagit i ärendets behandling i Utskottet.

N:o 35.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 Maj 1879, kl. 8 e. m.

Lag-Utskottets Memorial, i anledning af Första Kammarrens åter-remiss af tvänne §§ i det af Utskottet i dess utlåtande N:o 27, öfver Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till lag om dikning och annan afledning af vatten, framlagda förslag till lag i ämnet.

Vid behandling af Lag-Utskottets utlåtande N:o 27, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till lag om dikning och annan afledning af vatten, har Första Kammaren, enligt till Utskottet ankommet protokollsutdrag, återförvisat §§ 2 och 3 af Utskottets förslag till lag i ämnet; men som Andra Kammaren antagit motsva-